

Viktig gemenskap för nytta och nöje

Johanna och Erik Mandelin har länge haft både nytta och nöje av sitt medlemskap i Finska Läkarsällskapet.

– Vi har båda forskat, och fonderna har i hög grad möjliggjort vår forskning. Det känns också fint att ingå i en traditionsrik förening, fast vi som är småbarnsföräldrar inte kan vara särskilt aktiva just nu.

Johanna, som precis som maken har doktorerat och siktar på att specialisera sig, minns fortfarande det möte då namnen på alla de medicine kandidater som antogs samtidigt som hon lästes upp.

– Jag upplevde ... ja, stolthet! Det var ett steg vidare. Dittills hade vi varit aktiva i medicinarklubben Thorax, men i och med medlemskapet i Finska Läkaresällskapet började jag känna mig som en riktig läkare.

Erik poängterar också hur viktiga sällskapets fonder är.

– Särskilt för unga forskare, som inte har några meriter att visa upp, är Finska Läkaresällskapets forskningsstipendier ofta avgörande för möjligheterna att forska på heltid. Det är fint att den sporen finns och den har säkert stor betydelse för att det ska växa fram nya förmågor.

För egen del avslöjar Erik och Johanna att det är möjligt att deras forskning hade blivit ogjord utan de här understöden.

– De har varit en viktig del av finansieringen.

Räknar med utmaningar

Sin framtid som läkare ser de ljust på, också om de vet att den medför utmaningar.

– Jag har svårt att tro att Finland ska kunna upprätthålla dagens nivå på hälsovårdstjänsterna, säger Erik och syftar på den situation som hotar när befolkningen åldras och kampen om samhällets tillgångar hårdnar. Därför

Erik och Johanna Mandelin är småbarnsföräldrar och umgänget med barnen känns i det här skedet av livet viktigare än aldrig så intressanta möten. Men på sikt hoppas de få möjlighet att delta aktivare i Finska Läkaresällskapets möten.

borde beslutsfattarna inte måla upp roliga framtidsbilder. Jag tror inte att min egen yrkesroll förändras, för patienterna ska ju skötas som hittills. Men följden blir säkert mer privatisering, som hela befolkningen inte har råd med, och då ökar ojämlikheten.

Han förargar sig över att ingen verkar våga säga rent ut vad som sannolikt väntar

– Det ligger i politikernas makt att besluta hur våra gemensamma pengar ska användas och det är klart att det finns olika intressen. Men redan nu borde de våga ge luft åt sina visioner och berätta hur de tycker att kakan ska fördelas i framtiden.

Johannas vision är lite positivare, men också hon misstänker att hälsovården förändras och är orolig för vad som händer då.

– Redan nu ser vi att det lönar sig att vara den som skriker högst och det är väldigt orättvist. Äldringar, barn och andra utsatta grupper som inte högljutt kräver sin rätt kommer i kläm. Mönstret syns på varenda hälsocentralssjour.

De patienter, som är medgörliga och nöjer sig med att vänta eller återvända hem fast de känner sig väldigt sjuka, behandlas ofta sämre än de som kräver vård genast och förklarar att de absolut tänker stanna tills de får vad de anser sig ha rätt till. Men de utsatta och medgörliga borde inte få bli förlorare.

Själv tror hon att det blir nödvändigt med klarare prioriteringar och tydligare gränser.

– Nu satsar vi mycket resurser på undersökningar, också av väldigt gamla människor, utan att patienternas framtid blir särskilt mycket bättre.

En svår fråga, säger Erik.

– För det finns anhöriga som kräver att man ska köra hela undersökningspaketet! Dessutom finns det inrotade vanor bland läkarna.

– Det är möjligt att jag tar upp ett universitetssjukhusproblem, säger Johanna. Undersökningar som patienten har nytta av ska naturligtvis göras. Men när jag till exempel var amanuens på öronkliniken kom det en manlig patient som hade så svåra hostanfall att han

Båda ser ljust på sin framtid som läkare, men befärad att stora omställningar i vårdsektorn är att vänta.

svimmade. Han hade undersökts på alla möjliga sätt inom olika specialområden i månader, det hade till och med gjorts en hjärtbiopsi. Till slut beslöt en läkare kolla om han hade antikroppar mot kikhosta – vilket löste problemet. En så enkel lösning hade ingen dittills tänkt på Mejlsans.

Schizofren situation

Både Johanna och Erik hoppas alltså både på mer sunt förnuft, kritisk granskning av inrotad praxis som inte är vetenskapligt bevisad och klarare politiska linjedragningar så att läkarna inte ensam tvingas lösa problem som uppstår när resurserna är ansträngda.

– Men när man å ena sidan betonar

kundens synvinkel i vården och det å andra sidan ska prioriteras och skäras ner blir situationen nog schizofren för oss som ska behandla patienterna.

– Och ändå, fortsätter han, kan man långtifrån alltid göra något kurativt till exempel för en gammal, riktigt sjuk patient. Men då borde man i stället kunna minska känslan av sjukdom genom att lyssna. Det ger lugn, så att patienten inte ideligen oroligt behöver ringa hälsocentralen. Tyvärr har jag svårt att tänka mig att läkarna i framtidens samhälle har den tiden att ge.

Tidsbristen har varenda läkare på en kommunal hälsocentral erfarenhet av.

– Där har du femton minuter per patient, säger Erik. Om det stiger in en cancerpatient med dödlig sjukdom finns det ingen möjlighet att tala ut om hur han och familjen egentligen mår. I den privata sektorn däremot kan du ta den tid du behöver. Därför kan vården där bli mer holistisk.

– Eller så tar du dig 45 minuter och har arga hälsocentralpatienter resten av dagen, säger Johanna och konstaterar att hon har många kvinnliga vänner med ett stort behov av att göra sitt jobb så bra som möjligt. När det inte finns tid för det slits man mellan känslan av att inte ha gjort tillräckligt och kravet att hålla tiden. Det är stressande.

Men, fortsätter hon, viktigast är att förmedla en känsla av trygghet, så att patienten vet att det finns hjälp att få om situationen blir kritisk.

– Och just därför är jag rädd för en segregering, säger hon, alltså att den som har råd i framtiden kan köpa ersättningsprivata tjänster, medan resten blir lidande av nedskärningarna.

För redan i dag måste man vara hemskt sjuk för att få vård. Tidigare fanns det en lite större human aspekt, det gick att ta in en gammal person på

avdelning om otryggheten kändes för stor till exempel medan anhöriga var på resa. Nu är det enda som räknas att alla kriterier för vård fylls.

Upplever gemenskap

I dag tänker sig Erik en framtid i den privata sektorn, medan Johanna antar att hon kommer att arbeta i den offentliga, bland annat för att patientmaterialet i hennes blivande specialitet har större bredd där. Men oavsett hur det blir vet de att de kommer att delta i Finska Läkaresällskapets verksamhet.

– Ända sedan vi var kandidater har de äldres inställning varit positiv. Vi har från början känt oss välkomna och upplevt gemenskap över generationsgränserna. Nu har vi ju små barn och fullt upp, så vi har inte möjlighet att delta särskilt aktivt i månadmötena, men när vi småningom får mer tid ska det bli roligt att delta oftare, för det är intressanta ämnen som tas upp där och dessutom träffar man alltid bekanta.

– Trädgårdsfesten och kräftsivan är bra, de lockar yngre deltagare, säger Erik. Då ställer också sådana medlemmar upp som inte har så stora vetenskapliga ambitioner och den sociala dimensionen gynnar alla, för den vägen rekryteras många också till andra uppgifter. Att thoracaler hjälper till bland annat på kräftsivan är ett bra sätt att slussa in nya medlemmar i verksamheten.

Själv har Erik arrangerat en vårutflykt till Sjö och både han och Johanna har deltagit i programkommitténs arbete. Positivt anser Erik också det är att sällskapet arbetar för ökad synlighet, bland annat genom att ordna seminarier på Biomedicum, där även nobelpristagare föreläst, och att man på olika sätt samarbetar med Finlands Läkarförbund och Duodecim. Det gynnar inte bara sällskapet utan finländsk medicin.

Men framför allt uppskattar Johanna och Erik att de ingår i en värdefull gemenskap, med tillgång till en fastighet, där det bland annat finns ett bibliotek fyllt med rena rariteter och där tavlorna på väggarna vittnar om Finlands hela medicinska historia. Här upplever de kontinuitet.

– Man känner att man går i tidigare generationers fotspår.

Text: Mardy Lindqvist
Foto: Karl Vilhjálmsson